

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

доктор економічних наук, професор

Валентина ЯКУБІВ

“ 14 ”

2025 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 1 від 09 жовтня 2025 р.
фахового семінару кафедри судочинства
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

ПРИСУТНІ:

Зеліско Алла Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права, голова семінару, гарант даної ОНП – голова семінару;

Петечел Надія Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри судочинства – секретар семінару;

Вівчаренко Олег Антонович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри трудового, екологічного та аграрного права – член семінару;

Зозуляк Ольга Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права – член семінару;

Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри судочинства – член семінару;

Мироненко Ігор Віталійович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права – член семінару;

Банасевич Ірина Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права – член семінару;

Блаженко Тетяна Володимирівна – доктор філософії, начальник юридичного відділу Карпатського національного університету імені Василя Стефаника – член семінару;

Варивода Ірина Миколаївна – доктор філософії, викладач кафедри судочинства – член семінару;

Ковалишин Олександр Романович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри судочинства – науковий керівник, член семінару;

Костів Іван Ярославович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права – член семінару;

Кузьмич Олег Ярославович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри судочинства – член семінару;

Парута Юлія Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права – член семінару;

З присутніх - 5 докторів наук та 8 кандидатів наук.

Головуючий на фаховому семінарі доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права – Зеліско Алла Володимирівна.

СЛУХАЛИ:

1. Результати дисертаційної роботи Кравець Вікторії Ігорівни на тему «Наглядова рада в системі корпоративного управління акціонерного товариства», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право».

Тема дисертації «Наглядова рада в системі корпоративного управління акціонерного товариства» затверджена у 2020 році (Протокол №6 засідання вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 26 червня 2020 року). Науковим керівником призначено – Ковалишина Олександра Романовича, кандидата юридичних наук, доцента.

2. Виступ аспірантки Кравець Вікторії Ігорівни.

Шановний головуєчий, члени фахового семінару. Хочу представити вашій увазі своє дисертаційне дослідження на тему «Наглядова рада в системі корпоративного управління акціонерного товариства».

Актуальність дослідження. Забезпечення ефективної системи корпоративного управління є необхідною передумовою підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності акціонерних товариств в Україні. У цьому контексті особливого значення набуває діяльність наглядової ради, яка виступає центральним органом контролю та стратегічного управління.

Законом України «Про акціонерні товариства» (2022р.) вперше запроваджено можливість вибору між однорівневою та дворівневою системами

корпоративного управління, а також деталізовано порядок обрання та скликання органів корпоративного управління, вимоги до їх складу, компетенцію, особливості відповідальності посадових осіб товариства.

Однак комплексного дослідження правового становища наглядової ради АТ в рамках дворівневої системи корпоративного управління на основі сучасного вітчизняного акціонерного законодавства не проводилося.

На основі дослідження теоретико-правових і практичних аспектів регулювання правового становища наглядової ради в акціонерних товариствах сформульовано такі основні підсумкові положення:

Історико-правовий аналіз правового становища наглядової ради акціонерних товариств України дає підстави стверджувати, що на сьогодні її функції щодо управління справами товариства суттєво розширились. Інститут наглядової ради пройшов шлях трансформації з типової німецької моделі до змішаної моделі, яка поєднує елементи як німецького, так і англо-американського типу здійснення контрольної-наглядової функції.

Наглядова рада АТ поступово трансформувалася від органу *ex post* контролю до органу корпоративного контролю *ex ante*. Якщо раніше повноваження наглядової ради зводилися в основному до перевірки наслідків діяльності управлінської діяльності виконавчого органу, то на сьогодні превалює превентивний контроль наглядової ради за діяльністю виконавчого органу (правління) до моменту вчинення останнім певних дій. Зокрема, це проявляється в необхідності надання схвалення на укладення значних правочинів, правочинів із заінтересованістю, тощо.

В історико-правовому розвитку правового становища наглядової ради виділено наступні етапи:

1922-1929рр.: 1) відсутність чітко визначеної компетенції, імперативних норм щодо порядку формування та складу; 2) превалювання диспозитивного методу правового регулювання; 3) «розмитість» розподілу функцій між органами корпоративного управління; 4) регулювання правового становища ради АТ виключно кодексом приватного права;

1989-1990рр.: 1) обов'язковість створення ради; 2) спрямованість на урівноваження балансу приватних та публічних інтересів; 3) можливість участі в раді широкого кола третіх осіб (представники профспілок, громадських організацій тощо); 4) превалювання функції нагляду; 5) відсутність чітко визначеної компетенції;

1991-2008рр.: 1) превалювання функції контролю наглядової ради; 2) формування складу: а) як за рахунок фізичних, так і юридичних осіб; б) виключно з числа акціонерів; в) шляхом пропорційного голосування; 3) деталізація становища ради на рівні підзаконних нормативно-правових актів (укази Президента України, роз'яснення ДКІЦІФР тощо) у зв'язку з браком відповідних положень в Законі України «Про господарські товариства»; 4) залежність обов'язковості створення наглядової ради від кількості акціонерів;

2009-2022рр.: 1) запровадження кумулятивного голосування; 2) обов'язкова участь незалежних членів наглядової ради; 3) запровадження комітетів ради; 4) залежність обов'язкового створення наглядової ради від виду АТ, структури акціонерного капіталу, чисельності акціонерів;

2023рр.- до сьогодні – 1) запровадження можливості вибору між дворівневою та однорівневою системами корпоративного управління; 2) обов'язковість створення ради незалежно від типу АТ, кількості акціонерів чи виду господарської діяльності; 3) деталізація діяльності комітетів; 4) докладна регламентація звітування наглядової ради державних АТ;

Станом на сьогодні правове становище наглядових рад АТ регулюється: 1) ЦК України; 2) Законом України «Про акціонерні товариства» та іншими спеціальними законами, що визначають особливості наглядових рад АТ в окремих сферах господарської діяльності або особливості правового становища наглядових рад АТ, частка в яких держави становить 50% і більше голосів; 3) підзаконними нормативно-правовими актами (Постановами КМУ (в частині регулювання діяльності наглядових рад АТ, з часткою держави понад 50% голосів), постановами НБУ (стосовно рад банків), Роз'яснення НКІЦІФР, в яких деталізуються різноманітні аспекти стосовно підготовки звітності, встановлення винагороди членам наглядової ради тощо); 4) актами м'якого права (Принци-

пами корпоративного управління, тощо); 5) актами локальної правотворчості – статuti, положення про наглядову раду, положення про комітети наглядової ради, положення про винагороду членів наглядової ради, тощо.

Наглядова рада відіграє провідну роль у дворівневій системі управління АТ, зокрема, коли мова йде про захист прав акціонерів та реалізацію їхніх інтересів. Рада забезпечує постійну еволюцію та адаптацію товариства до умов висококонкурентного підприємницького середовища в господарському обороті, контроль за тим, щоб рішення, які приймаються виконавчим органом, відповідали дійсним інтересам товариства, їй відведена роль внутрішнього та незалежного захисника інтересів товариства в цілому.

За кордоном спостерігається тенденція до запровадження можливості вибору між дворівневою та однорівневою системами корпоративного управління.

Можливість вибору (альтернативність) забезпечується переважно шляхом: 1) закріплення вибору між однорівневою та дворівневою системами корпоративного управління в межах вже існуючих видів товариств (Китай, Україна тощо); 2) імплементації наднаціональних типів юридичних осіб, зокрема європейського товариства (держави-члени ЄС); 3) спрощених форм акціонерного товариства (Польща, Франція, Словаччина).

Незалежно від типу обраної системи корпоративного управління (однорівнева чи дворівнева), правової традиції та інших факторів, які впливають на склад та порядок формування наглядової ради, загально поширеною тенденцією є включення незалежних членів до складу наглядової ради.

В процесі удосконалення правового становища наглядової ради АТ варто звернути увагу на такі особливості правового регулювання наглядових рад за кордоном: 1) впровадження посади радника наглядової ради; 2) можливості делегування члена наглядової ради для тимчасового виконання обов'язків членів правління; 3) закріплення в статуті процедури прийняття певних рішень правлінням виключно за погодженням з наглядовою радою.

У вітчизняному акціонерному праві утвердився диференційований підхід щодо кількісного складу товариств в залежності від сфери здійснення гос-

подарської діяльності (банки, компанії з управління активами, страховики, інші товариства), структури корпоративної власності (АТ з часткою держави 50% і більше та інші АТ).

З метою збалансування приватних та публічних інтересів, вважаємо, що окрім незалежних членів необхідно закріпити обрання працівників відповідного підприємства до складу наглядової ради товариства. Їх квота повинна залежати від величини АТ, зокрема за критерієм кількості працюючих на підприємстві осіб.

Обґрунтовано за доцільне поширити практику обрання юридичної особи (яка вже запроваджена стосовно ТОВ) і до правовідносин у сфері корпоративного управління АТ. Відповідне нововведення було би додатковим сприятливим фактором залучення іноземного капіталу, оскільки для іноземних інвесторів (як портфельних, так і прямих інвесторів) таке нововведення надало би можливість передати управління АТ професійним учасникам ринку з надання послуг корпоративного управління.

Неможливість членства в наглядовій раді обумовлюється такими чинниками: 1) невідповідність визначених Законом критеріям (зокрема щодо незалежних членів наглядової ради); 2) зайняття іншої посади в цьому товаристві (зокрема, члена виконавчого органу, корпоративного секретаря, тощо); 3) притягнення до відповідальності та заборона обіймати відповідну посаду; 4) вказівка ч. 1 ст. 88 Закону України «Про акціонерні товариства» та спеціальних законів на неможливість зайняття посади члена наглядової ради окремим категоріям осіб.

Доведено доцільність застосування до членів наглядової ради процедури відсторонення, оскільки: 1) між членами наглядової ради та товариством виникають фідучіарні відносини; 2) відсторонення є специфічною формою захисту носіїв корпоративних прав у відносинах з особою, якій вони довірили здійснювати управління товариством.

Встановлено, що обов'язкове утворення комітетів передбачено для таких суб'єктів господарювання: 1) ПАТ; 2) товариства-підприємства, що становлять суспільний інтерес; 3) АТ, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків

акцій (часток, паїв) прямо або опосередковано належать державі; 4) системно важливі банки; 5) значимі страховики; 6) професійні учасники ринків капіталу та організованих товарних ринків. Для інших АТ створення комітетів наглядової ради є добровільним.

Сучасна назва комітету з призначень не відповідає його предмету відання, оскільки даний комітет не приймає рішень стосовно призначення (обрання). Таким чином, має місце невідповідність правилам нормотворчої техніки, а тому обґрунтовано замінити відповідну назву на «комітет з висувань».

Стосовно складу комітетів вважаємо можливим та доцільним застосування положень про раду директорів (ч. 1 ст. 68 Закону) за аналогією закону, а саме – можливість включення до складу комітетів інших осіб, окрім членів наглядової ради. Однак при цьому такі особи не мають права брати участь у прийнятті рішень комітетом, а користуються виключно правом дорадчого голосу.

Сформульовано поняття правомочності наглядової ради – це здатність наглядової ради приймати рішення у зв'язку з присутністю необхідної кількості її членів, повноваження яких не припинені, відповідно до Закону або статуту товариства, а також дотриманням процедури скликання наглядової ради. Виділено види неправомочності наглядової ради: 1) неправомочність засідання наглядової ради, тобто присутність на засіданні половини і менше від загальної кількості членів, якщо інше не встановлено статутом; 2) неправомочність складу наглядової ради, тобто коли кількість членів ради, повноваження яких дійсні, становить половину її кількісного складу, встановленого статутом, або менше.

Компетенцію наглядової ради становлять такі групи повноважень: 1) контрольні повноваження; 2) визначення стратегії розвитку товариства; 3) затвердження внутрішніх положень (регулівні); 4) організація та проведення загальних зборів; 5) обрання та припинення повноважень посадових осіб органів товариства; 6) операційні (фінансові) повноваження.

Компетенція та порядок формування наглядової ради відрізняються в АТ в залежності від: 1) структури акціонерного капіталу (державні АТ, АТ, з

часткою держави у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, тощо); 2) виду господарської діяльності (АТ в сфері банківської діяльності, інвестиційної діяльності, страхування, в сфері оборонно-промислового комплексу тощо).

Запропоновано уніфікувати підходи до прийняття рішення у наглядовій раді і раді директорів, а саме усунути відмінності між ч. 4 ст. 66 та ч. 3 ст. 75 Закону. Для цього надати можливість акціонерам закріпити в статуті залежність прийняття рішення від участі у голосуванні певних членів, зокрема незалежних членів наглядової ради.

За характером їх відношення до товариства та обов'язковістю участі в засіданні суб'єкти права скликання засідання ради поділяються на такі види: 1) голова та члени наглядової ради; 2) інші посадові особи товариства (з правом взяти участь у засіданні); 3) треті особи, які не відносяться до суб'єктів корпоративного управління товариством (з обов'язком взяти участь на вимогу наглядової ради). Засідання наглядової ради можуть проводитися шляхом: 1) очного голосування (очне засідання); 2) дистанційного голосування (дистанційне засідання); 3) електронного голосування (електронне засідання).

З метою систематизації підстав оскарження рішення наглядової ради виділено такі групи: 1) порушення процедури скликання: а) неповідомлення акціонера про скликання засідання; б) неповідомлення члена наглядової ради про скликання засідання; 2) порушення процедури прийняття рішення: а) відсутність кворуму на засіданні наглядової ради; б) вирішення питань, не включених до порядку денного; в) відсутність або порушення ведення протоколу наглядової ради, тощо; 3) перевищення повноважень наглядовою радою; 4) порушення рішенням наглядової ради АТ прав та охоронюваних законом інтересів акціонерів чи інших осіб.

За результатами проведеного дослідження викладені відповідні висновки та запропоновано внести відповідні зміни до чинного Закону України «Про акціонерні товариства».

Такими є основні положення дисертаційного дослідження, та пропозиції до законодавства щодо удосконалення правового статусу наглядової ради (в Акціонерному товаристві.

Дякую за увагу!

3. Запитання до аспірантки по темі дисертаційного дослідження ставили:

Доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права Зеліско Алла Володимирівна: Чи досліджували Ви в дисертації питання складу учасників корпоративних правовідносин? І в цьому контексті : яке Ваша точку зору щодо суб'єктного складу корпоративних правовідносин?

Відповідь: Питання складу учасників корпоративних правовідносин в дисертації безпосередньо не досліджувалося. Однак, слід відзначити, що в теорії права усталеними є два підходи до складу учасників корпоративних правовідносин (вузький – лише учасники (акціонери) товариства. Та широкий (учасники (акціонери) товариства та інші особи.

На нашу думку, наглядова рада не є учасником корпоративних правовідносин, оскільки вона не набуває прав та обов'язків по відношенню до акціонерів. Разом з тим ми розглядаємо корпоративні правовідносини в широкому розумінні. Тобто, що учасниками корпоративних правовідносин є не тільки акціонери, але й акціонерне товариство.

Доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри судочинства Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна: Які причини обумовили вашу пропозицію застосувати саме 6-місячний строк для позовної давності?

Відповідь: Наше обґрунтування 6-місячного строку не пов'язано з схожими положеннями, які містяться в КАС України. Спори щодо оскаржень рішень наглядової ради є приватно-правовими, а не публічно правовими.

В юридичній літературі з корпоративного права мають місце різні точки зору щодо строку позовної давності для оскарження рішень органів управління АТ. О.В. Щербина вважає, що для оскарження рішень загальних зборів акціонерів необхідно застосовувати загальний строк позовної давності – три роки. Н.С. Глусь зауважує, що доцільно встановлювати спеціальний строк

позовної давності – один місяць. Однак ми керувалися необхідністю застосування аналогії з оскарженням рішень загальних зборів АТ.

Вважаємо, доречним є уніфікація підходів до порядку оскарження рішень органів управління АТ. Саме цим і обумовлена наше обґрунтування 6-місячного строку для оскарження рішень наглядової ради.

Доктор філософії, начальник юридичного відділу Блаженко Тетяна Володимирівна: Яка роль квоти працівників у наглядовій раді, зважаючи на те, що функцію захисту інтересів товариства (від зловживань посадових осіб) забезпечують саме незалежні директори?

Відповідь: Роль незалежних директорів є безперечно ключовою. Незалежні директори захищають інтереси АТ від зловживань не тільки посадових осіб, але й мажоритарних акціонерів. Однак, як показує практика, інтереси трудових колективів часто залишаються поза увагою. Саме відстоювання їх інтересів є метою участі працівників у наглядовій раді.

Доктор юридичних наук, професор Мироненко Ігор Віталійович: Чому в дефініції наглядової ради, йде мова про «захист» інтересів акціонерів, товариства, працівників замість «охорони» прав та інтересів акціонерів наглядовою радою?

Відповідь: Ми обґрунтовуємо, що наглядова рада здійснює як *охорону*, так і *захист* прав акціонерів. Наглядова рада безпосередньо залучена до процесу захисту їх корпоративних прав. Наприклад, вона (наглядова рада) є органом, який уповноважений від імені акціонерів подати позов у випадку подання позову до посадових осіб товариства. Тобто в цій ситуації наглядова рада здійснює саме захист, а не охорону. Саме тому в запропонованій нами дефініції ми робимо акцент саме на захисті прав як акціонерів, так й інших осіб (інвесторів, працівників).

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Парута Юлія Іванівна: Чим зумовлена пропозиція запровадити посаду «радника наглядової ради»?

Відповідь: Специфіка рішень, які доводиться приймати наглядовій раді, мають комплексний характер. Для їх об'єктивного аналізу і оцінки часто необхідно спеціальні знання.

Під час прийняття рішень члени наглядової ради повинні мати змогу покладатися на інформацію, що надається профільними спеціалістами, відповідальними особами чи найманими консультантами. Зокрема, така необхідність може виникати у випадку, коли наглядова рада сумнівається в правильності рішень, чи звітів представлених правлінням АТ або іншими органами товариства. Цим і обумовлена наша пропозиція щодо запровадження відповідної посади.

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Костів Іван Ярославович: Поясніть, в чому саме полягають особливості відсторонення члена наглядової ради?

Відповідь: На практиці ймовірні також випадки, коли товариство має сумніви в доцільності подальшого виконання членом наглядової ради його обов'язків (або навіть у добросовісності члена наглядової ради), але необхідний певний час для проведення перевірки для підтвердження чи спростування сумнівів. У цьому разі товариство повинно мати можливість не припиняти повноваження члена наглядової ради, а тимчасово відсторонити його від виконання своїх повноважень. Однак такої можливості Закон не передбачає.

Натомість для інших вищих посадових осіб така процедура передбачена. Відповідно до ч. 5 ст. 86 Закону за рішенням наглядової ради або ради директорів корпоративний секретар може бути тимчасово відсторонений від виконання своїх повноважень. А прийняття рішення про відсторонення голови або члена виконавчого органу товариства від здійснення повноважень належить до виключної компетенції наглядової ради (п. 1 ч. 2 ст. 71).

Тому, вважаємо, що необхідним є доповнення Закону правовою нормою про можливість відсторонення також і членів наглядової ради. Однак відповідне правило варто сформулювати за допомогою диспозитивного методу, тобто надати можливість акціонерам самостійно визначити в статуті

право на відсторонення членів наглядової ради та особливості відповідної процедури.

Доктор філософії, викладач кафедри судочинства Варивода Ірина Миколаївна: Розділ 3 присвячений оскарженню рішень наглядової ради. Чому поза межами дисертації залишено процесуальні аспекти оскарження, зокрема питання юрисдикції відповідних спорів?

Відповідь: На початковому етапі мого дослідження планувалося дослідити це питання. Однак аналізуючи судову практику, було виявлено, що усі спори відповідної категорії підсудні виключно господарським судам. Тобто відсутні труднощі визначення юрисдикції (такі, як наприклад, мають місце щодо оскарження обрання керівника АТ, коли це може бути і цивільна і господарська юрисдикція).

У зв'язку з цим як юрисдикція, так і інші процесуальні особливості не досліджувались.

4. Виступ наукового керівника доц. Ковалишина О.Р., який відзначив, що аспірантка Кравець Вікторія Ігорівна свосчасно виконувала план підготовки дисертаційного дослідження в установлені терміни.

Кравець Вікторія Ігорівна протягом строку написання дисертаційного дослідження оволоділа загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. Здобувачка набула універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять.

Нею здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Кравець Вікторія Ігорівна оволоділа методологією наукової та

педагогічної діяльності, а також провела власне наукове дослідження. результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

Дисертація аспірантки Кравець Вікторії Ігорівни на тему «Наглядова рада в системі корпоративного управління акціонерного товариства», повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами), та може бути представлена до проведення попередньої експертизи.

5. В обговоренні дисертаційної роботи взяли участь:

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права Мироненко Ігор Віталійович; кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри судочинства Кузьмич Олег Ярославович; кандидат юридичних наук, доцент, кандидат юридичних наук, викладач кафедри судочинства Петечел Надія Михайлівна.

Зеліско Алла Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права, голова семінару, гарант; Петечел Надія Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри судочинства; Вівчаренко Олег Антонович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри трудового, екологічного та аграрного права; Зозуляк Ольга Ігорівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права; Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри судочинства; Мироненко Ігор Віталійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права; Банасевич Ірина Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права; Блаженко Тетяна Володимирівна, доктор філософії, начальник юридичного відділу Карпатського національного університету імені Василя Сте-

фаника; Варивода Ірина Миколаївна, доктор філософії, викладач кафедри судочинства; Костів Іван Ярославович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права; Кузьмич Олег Ярославович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри судочинства; Парута Юлія Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права.

Заслухавши публічну презентацію наукових результатів дисертації Кравець Вікторії Ігорівни та обговоривши її на фаховому семінарі структурного підрозділу Університету навчально-наукового юридичного інституту, прийнято наступні висновки щодо дисертації: рекомендувати для подання до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

7. Висновок про перевірку дисертацій та наукових публікацій аспірантки на виявлення порушення академічної доброчесності з наданням (до витягу додається довідка за підписом проректора з наукової роботи університету).

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Висновок

**наукового фахового семінару структурного підрозділу навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Наглядова рада в системі корпоративного управління акціонерного товариства»,
здобувачки ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність дослідження. Забезпечення ефективної системи корпоративного управління є необхідною передумовою підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності акціонерних

товариств в Україні. У цьому контексті особливого значення набуває діяльність наглядової ради, яка виступає центральним органом контролю та стратегічного управління.

Законом України «Про акціонерні товариства» (2022 р.) вперше запроваджено можливість вибору між однорівневою та дворівневою системами корпоративного управління, а також деталізовано порядок обрання та скликання органів корпоративного управління, вимоги до їх складу, компетенцію, особливості відповідальності посадових осіб товариства.

У зв'язку з цим проводяться численні наукові дослідження, спрямовані на вивчення вітчизняного корпоративного управління в нових умовах. Зокрема, серед них варто виділити дисертаційні дослідження присвячені правовому статусу посадових осіб АТ («Правовий статус незалежного члена (незалежного невиконавчого директора) наглядової ради (ради директорів) в акціонерному товаристві» (Т.В. Блаженко, 2025), «Корпоративний секретар як учасник корпоративних відносин» (В.П. Савчук, 2024), особливостям їх юридичної відповідальності («Корпоративна відповідальність в акціонерних правовідносинах» (А.С. Прокопюк, 2023)), спрямовані на вдосконалення системи вітчизняного корпоративного управління на основі міжнародних стандартів та принципів, створення в економіці збалансованих механізмів управління товариством.

Однак комплексного дослідження правового становища наглядової ради АТ в рамках дворівневої системи корпоративного управління на основі сучасного вітчизняного акціонерного законодавства не проводилося.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано на кафедрі судочинства навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника в межах науково-дослідної роботи на теми «Правові проблеми здійснення майнових та особистих немайнових прав в умовах ринкової економіки» (номер державної реєстрації 0110U001557) та «Шляхи удосконалення способів захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб в умовах проведення судової реформи в Україні» (номер державної реєстрації 0110U006559). Тема дисертації затверджена на засіданні

Вченої ради ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” від 6 червня 2020 року протокол №6.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Вперше:

1) сформульовано дефініцію комітету наглядової ради – це структурний підрозділ наглядової ради, який в межах свого предмету відання надає рекомендації та здійснює попереднє вивчення і підготовку до розгляду питань, що належать до компетенції наглядової ради;

2) запропоновано запровадити посаду радника наглядової ради та сформульовано його поняття: «радник наглядової ради – особа, що володіє професійними знаннями та яка здійснює консультування ради з питань віднесених до її компетенції»;

3) обґрунтовано доцільність аналогії закону стосовно позовної давності при оскарженні рішень наглядової ради шляхом застосування відповідного спеціального шестимісячного строку позовної давності щодо оскарження рішення загальних зборів товариства;

Удосконалено:

4) ознаки наглядової ради як органу товариства, а саме доведено, що вона є колегіальним, волеутворюючим, виборним, постійнодіючим, періодично скликуваним органом в системі корпоративного управління товариством;

5) систему функцій наглядової ради шляхом виділення наступних: 1) контрольна функція; 2) управлінська функція; 3) функція охорони та захисту інтересів товариства, акціонерів, інвесторів, працівників; 4) регулятивна функція;

6) положення про склад наглядової ради шляхом обґрунтування доцільності: 1) участі в ній як фізичних, так і юридичних осіб в ролі представників акціонерів; 2) запровадження обов'язкової квоти участі працівників - представників трудового колективу;

7) теза про поділ системи корпоративного управління на однорівневу та дворівневу шляхом виділення таких диференціюючих ознак як розподіл функ-

б) підзаконними нормативно-правовими актами (методичні рекомендації, тощо);

в) актами локальної правотворчості (статутом, Положення про наглядову раду, тощо);

12) теза про те, що комітети наглядової ради не є органами товариства, оскільки:

1) організаційно не відокремлені, а перебувають в структурі наглядової ради;

2) повноваження, які належать до їх предмету відання, мають характер делегованих від наглядової ради;

3) не формують волю і волевиявлення товариства;

4) їх функції мають допоміжний (попереднє вивчення питань порядку денного, підготовка висновків тощо) характер;

13) теза про корпоративне управління в акціонерному товаристві у широкому та вузькому розумінні; у широкому розумінні – це управлінська діяльність загальних зборів, виконавчого органу (правління), наглядової ради; у вузькому розумінні – це діяльність виключно виконавчого органу товариства стосовно щоденного безпосереднього керівництва його господарською діяльністю;

14) класифікація органів товариства шляхом поділу за критерієм порядку добору: 1) виборні та 2) призначувані. Доведено, що усі органи акціонерного товариства є виборними, а призначуваними є лише виконавчі та наглядові органи АТ, в яких 100% акцій належить єдиному акціонеру;

15) компетенція наглядової ради шляхом виділення таких груп повноважень:

1) контрольні повноваження;

2) визначення стратегії розвитку товариства;

3) затвердження внутрішніх положень (регулівні);

4) організація та проведенням загальних зборів;

5) обрання та припинення повноважень посадових осіб органів товариства; 6) операційні (фінансові) повноваження;

16) порядок оскарження рішень наглядової ради шляхом:

цій нагляду та безпосереднього управління, структура та чисельність органів управління;

8) дефініцію наглядової ради – це орган корпоративного управління АТ, що здійснює контроль та регулювання діяльності виконавчого органу, в межах компетенції, визначеної Законом, статутом та іншими актами локальної правотворчості, здійснює управління товариством, а також захист прав та інтересів товариства, акціонерів, інвесторів та працівників товариства;

9) порядок обрання та припинення повноважень членів наглядової ради шляхом: 1) закріплення порядку відсторонення члена наглядової ради від виконання повноважень за рішенням наглядової ради; 2) обґрунтування необхідності диференціювання строків повноважень членів наглядової ради;

10) порядок прийняття рішень наглядовою радою шляхом обґрунтування: 1) необхідності залучення радника наглядової ради; 2) можливості акціонерів закріпити в статуті залежність прийняття рішення від участі у голосуванні певних членів, зокрема незалежних членів наглядової ради; 3) доцільності застосування положень про скликання та проведення загальних зборів за аналогією до наглядової ради;

Дістало подальшого розвитку:

11) класифікація комітетів наглядової ради АТ та виділено наступні:

1) за темпоральним критерієм:

а) постійно діючі комітети;

б) тимчасово діючі комітети;

2) за сферою компетенції:

а) комітет з призначень;

б) комітет з винагород;

в) аудиторський комітет;

г) комітет з управління ризиками і т.д.;

3) за формою правового регулювання:

а) закріплені Законом «Про акціонерні товариства»;

- 1) систематизації підстав визнання недійсним рішень наглядової ради;
- 2) розмежування неправомочності засідання наглядової ради та неправомочності складу наглядової ради.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації/

Сформульовані в дисертаційній роботі положення та практичні рекомендації можуть бути використані в науково-теоретичних дослідженнях стосовно корпоративних відносин; для вдосконалення акціонерного, цивільного та господарського законодавства України та практики розгляду судами правових спорів, пов'язаних із корпоративним управлінням в акціонерних товариствах; у процесі навчання студентів вищих навчальних закладів, для підвищення кваліфікації практичних працівників, при підготовці підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій з курсів «Акціонерне право України», «Корпоративне управління» а також при підготовці законопроектів щодо внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства», Закону України «Про управління об'єктами державної власності», Кодексу корпоративного управління України.

5. Використання результатів роботи. Результати дослідження досить широко апробовані про, що свідчать шість публікацій на науково-практичних міжнародних та всеукраїнських конференціях.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі судочинства. Дисертаційне дослідження виконано самостійно з використанням останніх досягнень науки корпоративного права, усі сформульовані в ньому положення та висновки ґрунтуються на особистих дослідженнях автора. Всі праці виконані автором без співавторства. Робота є результатом самостійних досліджень Кравець Вікторії Ігорівни.

7. Перелік публікацій за темою дисертації.

Результати дисертаційного дослідження відображено в одинадцяти публікаціях, п'ять з яких – у виданнях, що входять до переліку наукових

фахових видань України з юридичних наук, шістьох тезах на науково-практичних конференціях.

Наукові фахові видання України категорії Б, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Кравець В.І. Правовий статус наглядової ради акціонерного товариства за кордоном. *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Юридичні науки*. 2020. № 4 (II). С. 42-53.

DOI: <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-4.2-07>

URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1215505>

2. Кравець В.І. Правовий статус незалежного члена наглядової ради (незалежного директора). *Науковий вісник публічного та приватного права : Збірник наукових праць*. Випуск 5. 2022. С. 38-42.

DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2022.5.6>

URL: <http://nvppp.in.ua/vip/2022/5/6.pdf>

3. Кравець В.І. Комітети наглядової ради АТ: роль та компетенція. *Актуальні проблеми чинного законодавства*. №66. 2024. С. 94-97.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.1.35>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/9683/9480>

4. Кравець В.І. Порядок формування наглядової ради акціонерного товариства. *Аналітично-порівняльне правознавство*. №3. Ч.1. 2025. С. 242-246.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.1.35>

URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/332965/321899>

5. Кравець В.І. Компетенція наглядової ради акціонерного товариства. *Аналітично-порівняльне правознавство*. №5. Ч.1. 2025. С. 209-214.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.1.36>

URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/10/38.pdf>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Кравець В. І. Історико-правовий аналіз правового статусу наглядової ради в акціонерному товаристві. *Вдосконалення правового регулювання прав та*

URL: <https://civil.stu.cn.ua/announcements/hi-vseukrayinska-naukovo-praktychna-konferenciya/>

6. Кравець В.І. Радник наглядової ради АТ в системі корпоративного управління. *Матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції «Актуальні дослідження правової та історичної науки. Випуск 75»* (м. Тернопіль, 11 – 12 вересня 2025 р.). С. 34-36.

URL: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=4235

ВВАЖАТИ

1. Що дисертаційна робота Кравець Вікторії Ігорівни «Наглядова рада в системі корпоративного управління акціонерного товариства», є завершеною науковою працею, у якій розв'язано поставлені наукові завдання, що мають важливе значення для галузі знань 08 «Право» .

2. За темою дисертації опубліковано 11 наукових публікацій, де повністю відображені основні результати дисертації, а саме: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 6 праць у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) (зі змінами).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Наглядова рада в системі корпоративного управління акціонерного товариства», подану Кравець Вікторією Ігорівною на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Пропонується призначити:

Головою разової спеціалізованої вченої ради:

1. Зеліско Аллу Володимирівну, докторку юридичних наук, професорку,

основних свобод людини і громадянина: матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Івано-Франківськ, 30 квітня 2020 р.). С. 95-98.

URL:<https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2021/05/conf-youth2020.pdf>

2. Кравець В. І. Роль наглядової ради в акціонерному товаристві. «Законодавство про акціонерні товариства: новації та перспективи: Збірник наукових праць за матеріалами XVIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 23 жовтня 2020 р.). С. 62-66.

URL:<https://repository.ndippp.gov.ua/bitstream/handle/765432198/598/Законодавство%20про%20акціонерні%20товариства%20новації%20та%20перспективи%20%202020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Кравець В.І. Правовий статус наглядової ради у Німеччині. «Рекодифікація Цивільного Кодексу України: перспективи правового регулювання корпоративних відносин»: Збірник наукових праць за матеріалами XIX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 24 вересня 2021 р.). С. 99-102.

URL:<https://repository.ndippp.gov.ua/bitstream/handle/765432198/610/Рекодифікація%20ЦК%20України.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

4. Кравець В.І. Договір страхування відповідальності посадових осіб наглядової ради акціонерного товариства. «Договір як універсальна форма правового регулювання»: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції присвяченої пам'яті академіка Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора Володимира Васильовича Луця (1933-2021) (м. Івано-Франківськ, 7 квітня 2023р). С. 184-187. URL:https://kcp.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/82/2023/06/zbirnyk_-dohovir_2023r.pdf

5. Кравець В.І. Щодо поняття наглядової ради в товариствах капіталу. XI Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених і студентів. «Проблеми захисту прав та свобод людини і громадянина» (м. Чернігів, 19 травня 2025 р.). С. 82.-85.

завідувачку кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету ім. Василя Стефаника

1.1. Зеліско Алла. Правове регулювання наукових парків: крізь призму корпоративістики. *Приватне право і підприємництво*. №24. Частина 2. 2024. С. 101-107. (Фахове видання України категорії Б)

URL: http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2024/24_2/57.pdf

DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.57>

1.2. Зеліско А. В., Сіщук Л.В. Корпоративний договір в підприємницькому товаристві: законодавчі трансформації. *Приватне право і підприємництво*. 2023. Вип. 23. С. 16-26. (Фахове видання України категорії Б)

URL: <http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2023/23/2.pdf>

DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2023.23.2>

1.3. Alla Zelisko, Olha Rozghon, Viktoriia Piddubna, Relocation of companies (enterprises): socio-economic and legal mechanisms. *Academy Review*. №1 (62). 2025. P 49-65. (Фахове видання України категорії А)

URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2025/1/5.pdf>

DOI: <https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-4>

Рецензентами:

2. Кернякевич-Танасійчук Юлію Володимирівну – докторку юридичних наук, професорку, завідувачку кафедри судочинства.

2.1. Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Доказова діяльність суду у цивільно-му та адміністративному судочинстві: порівняльно-правовий аналіз. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства*. Івано-Франківськ. 2023. № 63. С.1.44-1.51.

(Фахове видання України категорії Б)

URL: <https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/18836/1/7270-Article%20Text-21869-1-10-20231128.pdf>

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.63.1.44-1.51>

2.2. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Способи захисту та позовна давність в корпоративних спорах. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства*. №1. 2025. С. 2.1.-2.9.

(Фахове видання України категорії Б)

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/9655/9448>

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.68.2.1-2.9>

2.3. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Позов акціонерів про відшкодування шкоди завданої діями посадових осіб товариства. *Аналітично-порівняльне правознавство*. №1. 2025. С. 198-203.

(Фахове видання України категорії Б)

URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/10/36.pdf>

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.1.34>

3. Банасевич Ірину Іванівну, кандидатку юридичних наук, доцентку, доцентку кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету ім. Василя Стефаника

3.1. Iryna I. Banasevych, Ruslana M. Heints, Mariya V. Lohvinova, Oksana S. Oliinyk. Features of the legal status of subjects of civil law. *Journal of the National academy of Legal Sciences of Ukraine*, Vol. 28, No. 2, 2021. P. 181-188.

DOI: [10.37635/jnalsu.28\(2\).2021.181-188](https://doi.org/10.37635/jnalsu.28(2).2021.181-188)

URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/journals/visnik-napnu-2-2021-r>

3.2. Банасевич І.І. Наглядові ради в юридичних особах приватного права. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. №65. 2024.

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.65.2.36-2.43>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/8823>

3.3. Банасевич І.І. Види посадових осіб акціонерного товариства. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. №67. 2025. С. 2.28-2.35.

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.67.2.28-2.35>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/8950/8964>

Офіційними опонентами

4.Смітюха Андрія Володимировича – доктора юридичних наук, професора, проректора з науково-педагогічної діяльності та міжнародного співробітництва Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

4.1. Смітюх А.В. Підстави визнання недійсними рішень наглядових рад акціонерних товариств у світлі новітньої практики верховного суду. *Правова держава*. № 43. 2021. С. 53-60. (Фахове видання України категорії Б)

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.43.240976>

URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/240976>

4.2. Смітюх А.В. Щодо оптимальних засад систематизації законодавства, яке регулює членські (зокрема корпоративні) відносини в юридичних особах з обов'язковою чи можливою множинністю членства (зокрема участі). *Право України*. №6. 2021. С. 46-58. (Фахове видання України категорії А)

DOI: <https://doi.org/10.33498/louu-2021-06-046>

URL:

https://pravoua.com.ua/uk/store/pravouki/pravo_2021_6/pravo_2021_6-s3

4.3. Смітюх А.В. Корпоративні договори та принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. *Правова держава*. №52. 2023. С. 83-91. (Фахове видання України категорії Б)

URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/291724/286360>

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2023.52.291724>

5.Жорнокуй Валентину Григорівну – кандидатку юридичних наук, доцентку, доцентку кафедри цивільного права і процесу Харківського національного університету внутрішніх справ

5.1. Жорнокуй В.Г. Особи, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств, як суб'єкти цивільної відповідальності. *Форум права*. 2024. № 79 (2). С. 6–15. (Фахове видання України категорії Б)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10870789>

URL: https://forumprava.pp.ua/files/006-015-2024-2-FP-Zhornokui_3.pdf

5.2. Жорнокуй В. Г. Засновники в. учасники підприємницьких товариств: сучасний стан законодавства та правової доктрини. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2024. Вип. 64. С. 105-116. (Фахове видання України категорії Б)

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.64.105-116>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/7898/8115>

5.3. Жорнокуй В. Г. Учинення ризикованих дій як підстава притягнення до відповідальності посадових осіб підприємницького товариства. *Право і безпека*. 2022. № 3. С. 70–80. (Фахове видання України категорії Б)

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.3.06>

URL: <https://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/view/646>

Голова фахового семінару

Алла ЗЕЛІСКО

Секретар фахового семінару

Надія ПЕТЕЧЕЛ

09 жовтня 2025 р.